

NORDMANN, GOTTFRID PETRUS BERNHARD

Släkten Nordmann : en kortfattad historik

Helsingfors
1910

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken. EOD erbjuder åtkomst till digitaliserade dokument enbart för personlig, icke-kommersiell användning. För annan användning vänligen kontakta biblioteket.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu>

N° 23.

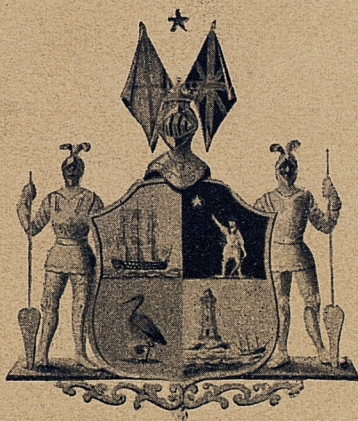
Finl.
Geneal
(Bor.)
0
4

SLÄKTEN
NORDMANN

EN KORTFATTAD HISTORIK

AF

P. NORDMANN

HELSINGFORS 1910

27/949

Kungl. biblioteket

0 0000 000135617

SLÄKTEN NORDMANN

EN KORTFATTAD HISTORIK

AF

P. NORDMANN

OCH TILLEGNAD FÖRFATTARENS ENDE BRODER

VOLDEMAR NORDMANN

HELSINGFORS 1910

HELSINGFORS
TIDNINGS- & TRYCKERI-AKTIEBOLAGETS TRYCKERI
1910.

INLEDNING.

Ett utmärkande drag för de forna germaniska samhällena utgjorde den starka samhörighetskänsla, som förband medlemmarna af samma ätt. Många omständigheter hafva medverkat till att denna vackra känsla, utmynnande i inbördes hjälp och försvar, i nyare tider utplånats eller åtminstone försvagats. Den moderna nutidsindividens tänker främst på sig själf och på sin familj; släktingarna må sköta sig själfva («slakten är värst») bäst de gitta och kunna. I många släkter hafva kusiner aldrig råkats och sysslingar [småkusiner] känna hvarandra icke ens till namnet.

Undantag från denna regel ges det naturligtvis, och råkar det inom slakten finnas en äldre ansedd medlem, som därtill representerar ett gästfritt hem, händer det ofta nog att grenarna af samma stam samlas hos denne. Man säger om dem, att de äro släktkära.

Medlemmarna af den ursprungligen svenska familjen Nordman hafva under de sista 40 åren icke mycket vetat af hvarandra och än mindre frågat efter hvarandra. Spridda som agnar för vinden öfver ett stort fält hafva de kastats omkring öfver det ryska rikets vida landamären, ja, långt bortom denna. För att anföra ett belysande exempel må nämnas, att för några år sedan vistades representanter för slakten bl. a. på följande vidt skilda orter: Helsingfors, Fredrikshamn, Kuopio, S:t Petersburg, Moskva, Lomscha (i Polen), Port Arthur, Wladivostok, Nagasaki, Dresden, Nizza, ön Wight och flere orter därtill, dem jag ej känner.

Inga tecken tyda på att de mera skola kunna samlas, men i det stället tala andra kraftigt för ättens undergång. I detta nu (oktober 1910) återstå endast fem manliga medlemmar; alla äro gifta, men 4 äktenskap äro barnlösa och i det femte finnes endast en dotter. Denna degenerationsperiod bildar en skarp kontrast till 1770-talet, då stamfadern Erik bestod sig 14 barn, och till ättens andra blomstringstid vid midten af det förra seklet. Då lefde af öfverste David Anton Nordmanns barn fem söner och två döttrar med ett tjugotal barn. Det var då, när professor Alexander v. Nordmann vunnit europeiskt rykte, som naturforskare och tvenne af hans bröder befunno sig på den väg, som skulle leda dem upp till den högsta tjänstegraden inom den ryska marinen.

Brokiga i sanning äro bladen i släktens bok. Somliga tala om ljus familjelycka, andra om dess svartaste motsats. — Segerrikt kämpade en vid Navarino; på de besegrades sida stod en vid Svensksund, en vid Port Arthur och två i Tschuschimaslaget. En vardt lönnmördad, en drunknade, fem hafva fallit för egen hand. I släkten har flutit både blod och tårar!

Och nu tyckes den Nordmannska släkten gå mot sin undergång. —

Innan det blefve för sent, har jag, den sista i Finland bofaste manliga medlemmen af vår släkt, velat rädda från total glömska de upplysningar jag lyckats insamla om Nordmännens öden. Min kusin fröken Marie v. Nordmann i Fredrikshamn har därvid trofast stått mig bi och lagt i dagen ett intresse, som vida öfverträffat alla andra kusiners och småkusiners tillsammantaget. Därför vill jag ock här till henne uttala ett hjärtligt och värnadsfullt tack. Hon har, ehuru hunnen till 75 års ålder, lifvad af samhörighetskänslan, punktligt och sakrikt besvarat de många frågor jag riktat till henne om äldre familjemedlemmars öden, och hon har som den första frivilligt förklarat sig villig att lämna ekonomiskt bidrag till detta häftes tryckning.

Då jag nu här i tryck utger denna familjekrönika, skyndar jag att förklara, att detta ingalunda sker för den stora allmänhetens räkning utan — så egoistiskt det än kan låta — för mitt eget nöjes skull och därefter för de få släktingars, hvilka intressera sig för resultatet af mina forskningar. Hela upplagan tryckes endast i 25 exemplar. Af dessa sändas, emedan släkten Nordman härstammar från Sverige (öfverste D. N. var den första, som begynte skriva sig Nordmann), ett till Kongl. biblioteket i Stockholm, ett till Riksarkivet och ett till Uppsala universitetsbibliotek. Likaså aflämnas ett exemplar till Statsarkivet, ett annat till universitetsbiblioteket i Helsingfors samt ett tredje till Riddarhusets arkiv. De öfriga 18 fördelas bland anförvanter.

Sist vill jag framhålla att historiken gör inga anspråk på att vara fullständig. Om somliga medlemmar af släkten har jag lyckats insamla flere, om andra färre uppgifter. Detta lilla biografiska arbete liknar sålunda andra i ojämnhet och ofullständighet. Att släktporträttens antal blifvit så stort beror af den lyckliga omständigheten att min farbror Fredriks tre stora album finnas i behåll och att jag ur N:o 12 varit i tillfälle att låta afkopiera flere bilder.

1910, den 5 juli, på 83 årsdagen af öfverste David Anton Nordmanns död.

P. N.

EN familjetradition förtäljer, att den sydfinländska släkten Nordmann (Nordman) från Sverige skulle hafva inkommit till vårt land med **Eric Nordman**. Han tjänade vid 1700-talets början som fänrik vid Viborgs läns infanteriregemente och hörde till garnisonen i slottet, där öfverste Magnus Stiernsträhle förde befälet. När ryssarne i juni 1710 eröfrade Viborg, föll äfven Nordman i deras fångenskap och bortfördes till Novasoli, medan några af hans kamrater hamnade till Kaluga. Där dröjde han många år. Efter fredsslutet 1721 återvände han till Finland, slog sig ned i Fredrikshamn och vann där burskap som borgare 17¹¹/₁₀23. Han afled därstädes den 28 januari 1736.

Eric Nordmans familjeförhållanden äro tyvärr ej kända¹⁾, men med all sannolikhet var häradsskrifvaren **Erik Nordman** hans son. Då dennes födelseår uppgifves vara 1714, skulle han således sett dagen under tiden för faderns vistelse i rysk fångenskap. Han var bosatt i Kymmene. Af socknens kyrkböcker framgår, att han med ett intyg, utfärdadt den 24 juli 1749 af prosten Procopæus i Valkeala, gifte sig med jungfru **Maria Starck**, f. 17⁶/₃30, från Eskola by i närheten af Kymmene kyrka. Hon var en dotter till landskommisarien och handlanden Peter Starck och Maria Magdalena Gjössling. (Om Peter Starck vet man, att han 40-årig affidit 17¹⁸/₂42.)

Erik Nordman var vid tiden för sitt giftermål häradsskrifvare på orten. Han och hans unga fru stodo de följande åren fadder, då barn inom Kymmene dåvarande societét döptes, och genom dessa anteckningar i dopboken får man således veta, att till familjens umgängesvänner hörde bl. a. kyrkoherden E. Indrenius, kommerserådet S. Bruun m. fl. Nordman var bosatt på Tavastila egendom, numera kallad Alahovi.

Från Kymmene flyttade han 1757 till Villmanstrand²⁾, där han vunnit anställning som kamrerare vid ståthållareämbetet. Han dog där den 12 mars

¹⁾ Det är möjligt att en broder till Eric N. var Elias Nordman, om hvilken jag ur svenska riksarkivet inhämtat att han var född 1680, inträdde i militärtjänst 1703 och afgick 17²/₃42 från sin befattning som löjtnant vid majorens kompani af Björneborgs regemente. Äfven han hade hållits länge i rysk fångenskap. — Vid Karl XII:s armé tjänade för öfrigt äfven andra med namnet Nordman, t. ex. lifdrabanten Carl, som stupade i slaget vid Holofzin. — B. A. Ennes: Biografiska minnen af Carl XII:s krigare.

²⁾ I V. Lagus' arbete «Finska adelns gods och ätter» ingår sid. 572 ett af honom kontrasigneradt dokument af 17¹³/₄67.

1772, efterlämnande maka och en talrik barnskara, hvilka följande år öfverflyttade till Fredrikshamn, troligen just dit, emedan orten låg nära till änkans forna hemvist, där hennes släktingar än lefde.

Barn till Erik Nordman och Maria Starek voro:

Petrus, född och döpt 17¹⁰/₃50, död 17¹⁶/₃50.

Johannes, född 17¹¹/₃51, död 17⁷/₁₂51.

Brita, född 17²³/₁53, lefde än år 1772.

Abraham, född 17²⁴/₉54; kanslist i Viborg, senare translator i Narva. Gifte sig i Viborg 17²⁵/₁₁81 med Katarina Stolpe, född 17²⁸/₉36, dotter till diakonen Karl Stolpe och Klara Katarina Bäck.

Isak, född 17¹/₇56, lefde än år 1772.

Maria, född 17²⁷/₇58.

Magdalena, född 17²⁰/₆59, gift med en Cederroth (söner: Karl, militär, och Konstantin, urmakare).

Anna Katarina, född 17¹⁸/₈62, gift med hofjuveleraren i S:t Petersburg Marie François Blanc du grand Pré¹⁾. Efter mannens död antogs hon till guvernant för furst Peter Wolkonskis tre barn. Dog i Fredrikshamn 1833.

Andreas, född 17¹⁷/₆64, död 17³/₁₁68.

Jakob Immanuel, född 17⁶/₆65, död 29¹⁰ samma år.

Erik, född 17²²/₉66.

Jakob Fromholt, född 17⁷/₉68, död 17⁹ samma år.

David Anton, född 1769.

Klara Beata, född 17²²/₃72.

ANNA BLANC, f. NORDMAN

Af denna väldiga barnskara, omfattande 9 gossar och 5 flickor, blef endast en stamfader för en talrik ätt och denne var yngste sonen.

David Anton Nordman, född i Villmanstrand 1769, började sin militära bana redan den 23 nov. 1783, då han, en 14-årig gosse inskrefs som furir vid bombardier-regementet. I denna egenskap deltog han ombord på fartyget «Rodislaw» den 6 juli 1788 i de ryska och svenska flottornas strid utanför Borgå. Öfverförd samma höst till marinartilleriet och befordrad till rustmästare och tre månader senare till sergeant vid lätta artilleriet befann han sig den 15 juni 1789 ombord på samma fartyg i slaget vid Hogland. Året därpå den 28 juli stridde han ombord på galéren «Smelij» vid Svensksund, där såsom bekant svenska flottan vann en stor seger. Några dagar senare utnämndes han till underlöjtnant vid marinen samt transporterades den 25 mars 1791 till galérflottans artilleribataljon. Den 11 januari 1797 följde utnämningen till löjtnant vid artillerigarnisonen i Ruotsinsalmi, och därmed

¹⁾ I detta äktenskap föddes fyra barn; 2 söner tjänstgjorde som officerare i Kaukasien; en dotter hette Marie, som sedan på 1830-talet förestod en mycket eftersökt pension för unga damer i Fredrikshamn, och den andra Anna, gift med sin kusin professor Alexander v. Nordmann.

började hans mångåriga bosättning på denna ö. Befordringarna till stabskapten och kapten följde båda inom förra hälften af 1799, och 1803 till major. I finska kriget 1808—1809 deltog Nordman ej aktivt, och den 17 januari 1810 tog han af okänd anledning afsked ur militärtjänsten. Hvilan var dock ej långvarig, ty redan den 18 april 1811 finna vi honom åter fungerande som major på Ruotsinsalmi. Under senare hälften af 1816 och förra hälften af 1817 tjänstgjorde majoren vid Viborgs garnison, men återvände och utnämndes den 22 april 1822 till öfverstelöjtnant.

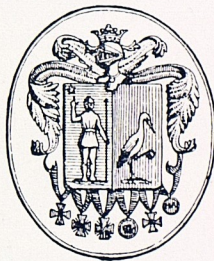

DAVID NORDMANN

MARIA KATARINA GJÖSLING

Alla dessa uppgifter om David Nordman äro hemtade ur den meritförteckning, han den 20 juni 1823 inlämnade till finska kadettkåren, då han ansökte om plats för sin son Karl. Tjänsteförteckningen upplyser oss vidare om att dess författare behärrskade svenska, tyska och ryska språken, att han under hela sin tjänstetid haft summa $8\frac{1}{2}$ månaders permission, att han icke varit åtalad, samt att han den $18\frac{1}{3}20$ upphöjts i ryskt ärfeligt adligt stånd och inskrifvits i Petersburgska guvernementets adelsförsamlings släktbok¹⁾. Närliggande penn-teckning, gjord efter hans sigill, utvisar, att han i sin vapensköld upptog en man, som med vänstra handen pekar mot polstjärnan, samt tranan med klotet, vaksamhetens symbol. Det var sannolikt vid denna tidpunkt han och hans äldste son begynte skriva sig Nordmann. Tyskan var samtalsspråket i hemmet.

¹⁾ Detta diplom, som genom arf öfvergått till David Nordmanns äldste son, professor Alexander, befinner sig numera i min ägo.

Från den tid Nordmann vistades på Ruotsinsalmi finnes bevarad en handritad karta öfver ön (namnet Kotka är utsatt). Han hade sin bostad på den nordostliga udden, tätt invid stranden af hamnviken på en plats, som befinner sig inom Kotka ångsågs n. v. område. På kartan ses några uddar namngifna med orden: God natt, God morgon och Kap farväl! Öster om ön nära stranden af en liten holme är en bokstaf (e) utsatt och förklaringen, senare ifylld af Davids son Fredrik, lyder: Plats där vår fars moder om vintern drunknade.

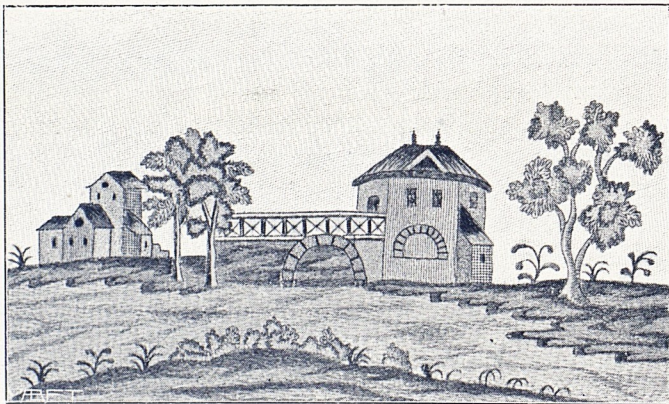

MARIA KATARINA NORDMANN,
f. GIÖSSLING

Från Kotka gjorde David Nordmann ofta resor till det närbelägna Fredrikshamn, och de upprepades allt oftare, sedan han där stiftat bekantskap med mamsell *Maria Katarina Giössling*¹⁾. Hon var en dotter till handlanden Filip Jean Giössling och Anna Katarina Wijkman (dotter till den rike och driftige handlanden och sågägaren Martin Wijkman). Fadern hade dött 1786 eller 1787. När därför bjudningskortet den 20 sept. 1799 utsändes till gästerna att bevista kapten Nordmanns bröllop med Maria Katarina G., kallades de samman i madam Giösslings gård, och vigseln förgicks den 22 sept. kl. 6 e. m. Ett exemplar af bjudningskortet (handskrift, innesluten inom en slinga af förgätmigejer), adresserad till handlanden af andra gillet Jeremias Forsberg med fru, finnes i behåll.

¹⁾ Doktor S. Nordenstreng, som författat Fredrikshamns historia, har benäget meddelat följande detaljerade upplysningar om denna släkt.

I början af Karl XII:s regeringstid vistades i Veckelaks en handlande Philip Giössling, sannolikt inflyttad från Mecklenburg. Hans änka Maria Black bosatte sig jämte sina döttrar efter 1721 i Fredrikshamn, där hon i stadens kommunionsbok 1732—36 finnes upptagen. En dotter Kristina var änka efter tullnären Johan Ahllöf. En

EN SIDA AF EN PLÅNBOK, UTSYDD AF MARIA CATARINA GIÖSSLING²⁾.

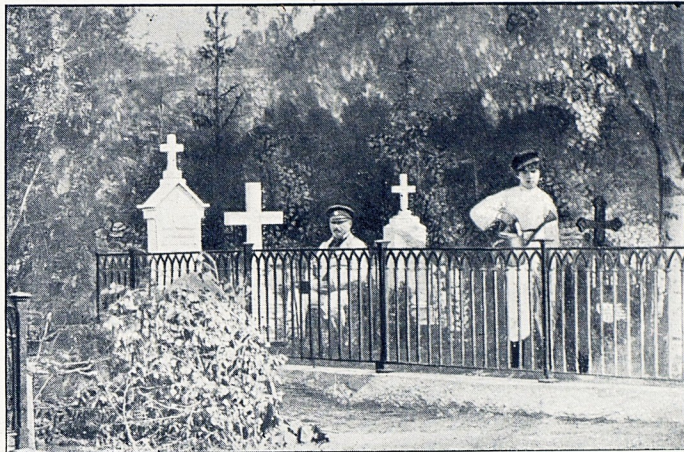
²⁾ Plånboken, utsydd med hår, skänktes af Maria åt brodern Max, apotekare i S:t Petersburg. År 18³⁹/₆₂ erhöi sedan farbror Fredrik denna familjeklenod som gåfva af Max' dotter Catarina Schverber. Plånbokens andra sida, äfven den utsydd af Marias hår, framställer en kvinnofigur (mellan två träd), som ur en korg upplyfter en kupidon.

Öfverste David Nordmann — en ifrig jägare och fiskare inpå ålderdomen — afled den 5 juli 1827 af ett slaganfall på Högfors gästgifveri i Kymmene socken. Han befann sig på en resa, åtföljd af sin maka, dottern Natalia och sonen Karl. Begrofs på Kymmene begravningsplats, där många af hans ättlingar i senare tider jordats. Hans änka öfverlefde honom i flere år; hon dog i Fredrikshamn den 25 sept. 1839¹⁾.

Om gamla öfversten hafva hans äldre söner berättat, att han var en glad, ridderlig och jovial herre med en rättskaffens karaktär. Gamla fröken Antoinette Elfving, som vid 88 års ålder afled i Fredrikshamn, mindes honom från barnåren mycket väl.

«Es war immer so lustig, wenn Onkel Nordmann kam», föll sig hennes ord.

Öfverstinnan berättas hafva varit ett långt och ståtligt fruntimmer med

FAMILJEGRAFVEN I KYMMENE. DEN SITTADE MANNEN ÄR AMIRAL FREDRIK NORDMANN.

annan var gift med fältväbeln Berg. Sonen Magnus befinnes efter år 1743 bosatt i Vederlaks, där han egnade sig åt sågdrift. År 1718/44 beviljades honom af F:hamns magistrat handelsmannarätt, ehuru han förblef bosatt på landet, under förutsättning att han svure ryska kronan trohetsed. Han var gift med F:hamnshandlanden Jobst Fabritii syster Maria Fabritia och antogs af svågern till kompanjon i affären, som blomstrade. Magnus Giössling inköpte den tomt vid västra sidan af rådhusorget i F:hamn, där nu familjen Aladin bor. Men det var Fabritius, som bodde där intill sin död, ty Giössling skötte om firmans såg Pitkäkoski i n. v. Michikkälä, under 1740- och 50-talen den största af F:hamnsbornas sågar. Sedermera fick han andelar i flere andra sågar och anlätades såsom expert på detta näringsområde. Han torde hafva samlat en betydande förmögenhet och dog troligen 1758, ty följande års mantalslängd upptager hans änka, som figurerar i dessa längder t. o. m. 1764.

Deras son Philip Jean Giössling upptages i 1772 års mantalslängd såsom handlande N:o 12 i F:hamn. Han uppförde en ny byggnad med gafveln mot torget. I dess södra ända bodde Fabritius, i den norra Giössling. Han hade skralare affärsblick och sålde sina sågandelar. I 1786 års gillelängd är han upptagen såsom handlande af 3:dje gillet, hvilket visar, att förmögenheten till stor del smultit bort. En syster till honom Elisabeth Christina Giössling († 1797) är i kommunieboken upptagen såsom gift med handlanden Christian Richard († 1789).

¹⁾ På föräldrarnas grafplats på Kymmene kyrkogård reste barnen 1846 en grafsten med tysk inskription.

frisk ansiktsfärg; hon var till lynnet from och lugn och bar livvets motgångar med stor undergifvenhet. Hon bodde i Fredrikshamn i den gård, hennes man efter den stora branden 1821 uppfört på den forna Giösslingska tomten. Denna träbyggnad nedbrann 1840. Sonen Fredrik lät senare på samma plats resa ett nytt trähus med frontespis; detta förstördes under den stora eldsvådan 1887.

Barnskaran, som uppväxt i hemmet på Ruotsinsalmi, omfattade 10 medlemmar:

1. **Natalia Katarina**, född d. 18¹⁰/₅01.
2. **Alexander**, född 18²⁴/₅03, d. 18²⁵/₆66.
3. **Fredrik**, född 18²/₅05, d. 18¹³/₅81.
4. **Anna Henriette**, född 1806, d. 18¹/₁₀07.
5. **Bernhard (Boris)**, född 18²³/₉08, d. 18²⁵/₆77.
6. **Karl Anton**, född 18²⁹/₁₂09, d. 18⁶/₁₀81.
7. **Petter Niklas**, född 18¹/₇11, d. 18³⁰/₅60.
8. **Amalia**, född 18¹³/₁₂12, d. 18⁸/₇73.
9. **Voldemar Erik Johan**, född 18²³/₂16, död 1848.
10. **Maria Helena**, född 18²¹/₅17, död ung.

Den äldsta af syskonen, **Natalia**, var icke synnerligen begåfvad, men en saktmodig och hjärtegod människa. Hon gifte sig 18²/₁37 med den för-
mögna handelsmannen, änklungen Anders Kreander i Fredrikshamn. (Kreander var född 17⁵/₅94 och dog den 18¹¹/₅52.) I detta äktenskap föddes en dotter **Maria**, som för ett år sedan afled ogift i Petersburg. Hon hade ärft en betydande förmögenhet, som dock af Kreanderska släktingar förstördes. Änkefru Kreander tillbragte två år i Dresden, men den större delen af hennes lif förflyt i stillhet i Fredrikshamn. Med sin broder Alexander stod hon i liflig brefväxling.

MARIA (MANNI) KREANDER

En motsats till henne i många stycken var den 11 år yngre system **Amalia**, begåfvad, liflig, häftig, humoristisk, med ett klingande skratt. Svårt fick hon emellertid pröfva på livvets vedervärdigheter, stackars faster Malchen! Emot sina bröders önskan och råd gifte hon sig 1832 vid 20 års ålder med en rysk officer Konstantin Kaptschenkoff, f. 18²⁴/₅07, öfverste 1854, en ifrig kortspelare och dålig hushållare. Barnen blefvo alla, utom den äldste sonen Michael, f. 18⁶/₁₁32, mer eller mindre misslyckade. [En af dem, en öfverste Konstantin K., dränkte sig i Vanda å.] Fadern hade under många år anställning som lärare i fortifikation och artilleri vid finska kadettkåren, där han, af kadetterna kallad «Papinka», ofta var utsatt för skämt. Efter hans frånfälle 1871 flyttade den hårdt pröfvade änkan med sina döttrar till en liten lokal i Viborgska förstaden utanför Fredrikshamn, där hon lefde i små omständigheter.

Alexander von Nordmann är utan jämförelse den märkligaste medlemmen af släkten, i ty att han kring midten af det förra seklet förvärfvat sig europeiskt rykte såsom framstående naturforskare. Uppgifter om hans vetenskapliga verk, hans resor och litterära förberedelse stå att hämta exempelvis ur Finsk biografisk handbok och i professor Otto Hjelts minnesteckning, införd i Finska vetenskaps-societetens akter ¹⁾. Vidare har doktor E. von Eichwald år 1870 på tyska språket publicerat en ganska vidlyftig skildring af Nordmanns vetenskapliga arbete. Denna bok tillkom sålunda, att de tre vännerna Nordmann, Nils v. Nordenskiöld och v. Eichwald en dag träffade det aftalet, att den af de tre, som komme att öfverleva de andra, skulle skriva deras nekrologer.

Hänvisande till dessa källskrifter meddelar jag därför blott några kompletterande uppgifter.

Alexander N. föddes 18²⁵/₅03 på ön Kotka. Af kyrkoboken i Kymmene framgår att bland faddrarna främst antecknades Hans Majestät Alexander I, efter hvilken gossen påtagligen uppkallades. Vid 4 års ålder träffades han af den olyckan att vid ett fall skada ena knäet (sköterskan underlät att anmäla om skadan), och detta hade till följd, att han hela sitt lif nödgades röra sig haltande. I hemmet, där tyska var samtalsspråket, undervisades Alexander jämte tvenne bröder af studenten K. H. Rislaki, som meddelade honom goda insikter bl. a. i latin. Gossens intresse för naturen väcktes, tack vare den omständigheten, att hans fader var ifrig jägare och fiskare. Efter att någon tid hafva besökt de tyskspråkiga kretsskolorna i Fredrikshamn och Viborg, inträdde han 1818 i gymnasiet i Borgå och aflade studentexamen i Åbo 1820. Där vann han till lärare entomologen prof. K. H. Sahlberg.

ALEXANDER SOM UNG

Bland gamla papper, som hamnat i min ego, befinner sig ock ett intyg af följande lydelse:

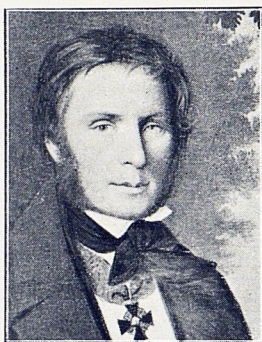
Att Philosophie doctoren och Artium Liberalium Magistern, Herr Alexander von Nordmann, som, under sin sexåriga vistelse vid Kejsarliga Universitetet i Åbo, med öfvervägande förkärlek omfattat de Natural Historiska Vetenskaperna, uppå dessas lärande användt en utmärkt berömvärd flit, och deruti förvärfvat sig grundeliga och hedrande kunskaper, varder härigenom till väl förtjent loford för Herr Doctoren von Nordmann intygadt. Helsingfors den 13 November 1830.

Carl Reinhold Sahlberg

Professor i Zoologien och Botaniken vid Kejs. Alexanders Universitet, och Riddare af Kejs. S:t Wladimirs Ordens Fjerde Class.

¹⁾ Minnes-Tal öfver Alexander v. Nordmann, hållet på Finska Vetenskaps-societetens Års- och Högtidsdag den 29 april 1867.

Såsom här af synes, hade studenten under den gångna 10-årsperioden aflagt flere examina; därjämte hade han hunnit med studieresor och begynt sin omfattande litterära produktion. I Tyskland emottog han i 800 thaler sitt första litterära pris; af summan sände Alexander hälften till sin moder i Fredrikshamn. Fem år hade han vistats vid universitetet i Berlin, egnande sig hufvudsakligast åt studium af de lägre djuren. Hans stigande rykte som

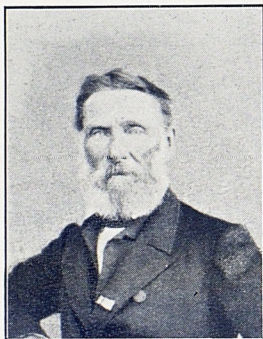

ALEXANDER N. 1856

naturforskare gjorde, att han 1832 kallades som professor i zoologi och botanik vid Richelieu lyceum i Odessa, och följande år utnämndes han till direktor för botaniska trädgården därstädes. Följde så en period af lyckligt hemlif afbruten tidtals af exkursioner i södra Ryssland. År 1837 deltog Nordmann i furst Demidoffs stora vetenskapliga expedition, hvars resultat publicerades i det dyrbara verket «Voyage dans la Russie meri-

ANNA BLANC
född 1802 i Narva

dionale». Upptäckten af ett rikt lager fossil i närheten af Odessa gaf stoff till det stora af Vetenskaps societeten i Finland bekostade planschverket «Paleontologie Süd-Russlands» (1858—1860). År 1849 utnämndes han till professor i naturvetenskap vid universitetet i Helsingfors, och då professuren 1852 delades i tvenne, öfvertog han lärostolen i zoologi. Med lif och lust egnade farbror Alexander sig åt arbetet på sin nya post i hemlandet; men hans vetenskaplighet likasom hans sinnelag, om jag så får uttrycka mig var tyskt. Med Tysklands lärda värld stod han i den intimaste förbindelse.

FARBROR ALEXANDER
PÅ GAMLA DAGAR

Framför mig ligger en förteckning öfver de 27 lärda samfund, som inkallat professor Nordmann till ledamot åren 1840—1865. Bland dessa utmärkelser bör främst nämnas ledamotskapet i Franska vetenskapsakademien i Paris (diplomet dateradt d. 10 juni 1860), och det så mycket mer som Nordmann tills dato är den ende i Finland födde man, som denna ära bevisats. Med talrika af sin tids förnämsta lärda¹⁾ män hade Nordmann gjort bekantskap och räknade flere bland dem som sina personliga vänner.

¹⁾ Tack vare en af dessa skall det Nordmannska namnet lefva i vetenskapen. Ett af Sibiriens barrträd, bildande på flere ställen väldiga skogar, har blifvit uppkalladt *Abies Nordmanniana*. I tyska botaniska trädgårdar kallad «Die Nordmanns Tanne».

Han dog den 25 juni 1866 i Helsingfors och begrofs på Kymmene kyrkogård.

Dr Eichwald karakteriserar Alex. v. Nordmann i följande ord:

«Nordmann var en i allo human och välmenande man. Han lefde blott för vetenskapen. I alla lifvets växlande skiften förblef han sina vänner trofast. För honom var hvarje tanke på afund och trätor främmande. Så länge han lefde, lefde han blott för vetenskapen.»

Farbror Alexander var en i dagliga lifvet glad och skämtsam man, och ännu fortleva några anekdoter om hans samtal med studenterna under examina. Till sitt yttre var han ej ståtlig. Sedan barnaåren låghalt nödgades han äfven inne i rum stöda sig på en käpp. Han hade ej likasom så många andra af släkten Nordmann tagit i arf «den berömda Giösslingska näsan», stor, tjock och något röd¹⁾, men det hade professorsns yngre dotter Mathilda gjordt och hon brukade skämtsamt tilltala sin käre far med orden: «Mein lieber theurer hässlicher Papa, mein Paradiesvogel!»

Alexander v. Nordmann hade 1834 ingått äktenskap med sin kusin **Anna Helena Blanc**, född 1802 i Narva och dotter till hofjuveleraren Marie François Blanc och Anna Katarina Nordmann.

«Min moder, Anna Franzovna — så berättar dottern Marie — var ett begåfvadt och bildadt fruntimmer, mörklett, späd och smärt. God af naturen hade hon dock ärft sin franska faders heta blod, hvarför vi barn mera älskade vår saktmodige alltid vänlige fader, än vår något nervösa moder. De tu hade gjort hvarandras bekantskap under de 5 år min moder såsom guvernant vistades på Summa gård hos kommerserådinnan Jacobine Bruun (f. Steven).

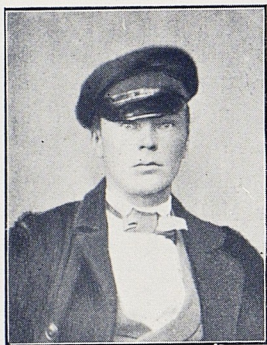
År 1848 hade koleran rasat i Odessa; då den hämska sjukdomen redan var stadd i aftagande, infann sig en afton till vårt hem en vår f. d. tjänare nyss tillfrisknad. Då han mötte min mor, tryckte han vördnadsfullt en kyss på hennes hand. Min stackars mor, som alltid varit ytterst rädd för koleran, skrek högt af skrämsel, lade sig sjuk samma kväll. Trots erhållen läkarehjälp afled hon, efter en kvalfull natt, redan kl. 4 följande morgon. Efter hennes död flyttade vi till Helsingfors, men ofta brukade far senare med vemod om vistelsen i Odessa yttra: «Das war die glücklichste Zeit meines Lebens!»

Farbror Alexander hade fyra barn. Den andra dottern **Aline**, född i Odessa d. 18¹⁶/₁₂40, dog redan vid 17 års ålder i Helsingfors 18¹⁰/₆57.

Sonen **Artur Fredrik Nordmann**, född i Odessa 18¹²/₂35, inskrefs 1855 som student vid universitetet i Helsingfors och egnade sig åt naturvetenskapliga studier. I kamratkretsen gjorde han sig bemärkt som en öfverdådigt hurtig, glad och lefnadsfrisk yngling. Jakt och annan sport omfattade

¹⁾ Författaren till dessa rader kan stå till tjänst med att förevisa ett ganska vackert typiskt exemplar af «Nasus purpureus».

han med förtjusning. Med understöd af ett vetenskapligt samfund i Moskva sattes han i tillfälle att 1859 göra en naturvetenskaplig forskningsfärd till Sibirien. Där upplefde han många äfventyr. Nedanstående bild påminner om ett. Under en färd på en flod kantrade den lilla båt, hvori han satt. Den tama örnen, som vid en ked var fäst vid båtens för, omkom och Arturs dyrbara samlingar af växter och djur försvunno i djupet. Självf räddade han sig simmande till stranden.

ARTUR N.

Återkommen från denna färd, utrustade han sig snart för en ny, och d. 26 oktober 1861 bröt han upp från Helsingfors, åtföljd af sina landsmän, den 29-årige Otto Lindholm, en Forsell och en Törnqvist. De tre sistnämnda ärnade bege sig till Amurlandet, för att där söka sin utkomst och lycka.

Det lilla resällskapet hade lyckligt anländt till staden Nertschinsk och dröjt där en kortare tid, då en fasansfull händelse plötsligen afbröt Artur N:s unga förhoppningsfulla bana. Om denna meddelar jag efter Lindholms memoarer följande relation.

«En vecka före ryska påsken 1862 hade vi nått fram till Nertschinsk. Där gjorde vi några bekantskaper; en dag var Artur och jag inbjudna på middag till herr Kaparaki, föreståndare för kronobrännerierna på orten och en i östra Sibirien väl ansedd och rik man. Jag lade märke till att min kamrat lifligt intresserade sig för Kaparakis adoptivdotter, en bildskön flicka under 20 år, ja så förälskad hade han i ett nu blifvit, att han senare anförtrodde mig sin afsikt att gifta sig med flickan och kvarstanna på orten. Jag invände då, att en viss herr Makaroff äfven vore kär i flickan och tycktes ha större utsikter att vinna hennes hand. Artur bemötte med häftighet mitt inkast.

Någon dag senare togo vi andra afsked af Artur och reste till Stretinsk, där jag stämt möte med mr Chaire, en bekant till mig från min vistelse på Kamtschatka 1854—55, och i hans sällskap skulle vi stiga ombord på en ångare. Klockan var 6 på morgonen och ångaren låg uppeldad, då i det samma en ridande kurir spränger fram och frågar efter mig. Jag trädde fram och åt mig räcktes en bit grått, styft papper, bestänkt af blod. På detta hade läkaren, doktor Michailoff, med blyertspenna skrifvit ett par rader. Vår käre kamrat Nordmann hade blifvit öfverfallen af en lönnmördare; han lefde än och skulle sannolikt lefva till kl. vidpass 11 f. m. Mr Chaire och jag afreste

ögonblickligen till Nertschinsk. Vi hunno fram kl. $\frac{1}{2}$ 12. Artur hade dött $\frac{3}{4}$ timme tidigare. Han hade träffats af 13 förfärliga knifhugg, hvilka genomborrat lungorna.

Vid polisundersökningen, där äfven jag var närvarande, förebragtes följande omständigheter. Föregående afton hade Artur varit i Kaparakis hem. Utom värdsfolket funnos tillstädes Makaroff och en major Schumakoffski, som samma dag kommit till orten och första gången i lifvet såg Nordmann. Under samtalets gång hade Makaroff fällt några anmärkningar om Artur. Denne sprang vredgad upp och fattade stående tag i ryggstödet af en stol. Makaroff utropade: Han ämnar taga lifvet af oss alla! Fru Kaparaki svimmade, och dottern sprang ut i ett angränsande rum. Detta enligt Makaroffs vittnesmål. Artur lämnade nu huset. Major S. sprang ut i köket, grep en stor knif och sprang ut på gatan, där han fann Nordmann långsamt vandrande till sin bostad. Majoren störtade sig öfver Artur och tillfogade honom ett så våldsamt knifstyng, att denne dignade till marken. S. kastade sig öfver sitt offer och tillfogade honom hugg på hugg. I denna ställning sågs S. af tvenne förbigående personer, hvilka genast gäfvö allarm. Då polisen infann sig, öfverräckte majoren åt polismästaren sin bloddrypande knif under förklaringen, att han begått mordet och vore färdig att göra det om och om. Tjugu steg från platsen hade Makaroff af flere personer blifvit sedd i ett fönster därifrån, men utan att inskrida eller påkalla hjälp åsåg han dådet. Denna omständighet kunde ett par vittnen intyga. Makaroff påstod att Nordmann varit drucken, men detta var en lögn, ty obduktionen af liket utvisade, att N. icke förtärt alkohol. Majoren fördes tills vidare i arrest, och följande dag följde vi Artur Nordmann till hans graf, där vi hans landsmän uppsatte ett stort träkors. I vår närvaro förseglades med polismästarens och en magistratspersons sigill Nordmanns effekter, hvilka skulle bortsändas, efter det order ingått från den mördade vännens fader.

Som emellertid mr Chaire och jag inhämtat åtskilliga omständigheter, hvilka vid polisundersökningen fått en annan belysning, uppsatte vi en relation om mordet och insände den till guvernören general Kougel.

Inemot ett år förgick. Då fick jag höra, att guvernören först några månader efter mordet sändt en extra undersökningskommission till Nertschinsk. Det berättades att denna genom inkallande af nya vittnen kunde bekräfta riktigheten af vår relation.»

Läsaren frågar sig helt visst: Hvad föranledde Schumakoffski att mörda Nordmann? Han såg ju främlingen första gången och var ej såsom Makaroff kär i flickan. Svaret torde gifva sig tämligen lätt.

Minst sagdt besynnerligt förefaller det, att mördaren snart blef ställd på fri fot och vann anställning som lärare — för Kaparakis barn!

Underrättelsen om Artur Nordmanns död sändes af Lindholm först till Fredrik N., som fick det sorgliga uppdraget att låta budet gå vidare till Arturs fader och systrar. Den gamle professorn greps så svårt af budskapet

om sin ende älskade sons död, att hans hälsa försvagades. Han blef en bruten man.

Efter sin käre faders död reste barnen, systrarna *Marie Anna*, född i Odessa 18¹²/₂35, och *Mathilde Amalie*, född i Odessa 18¹⁵/₉42, i oktober 1866 till Dresden, dröjde där ett år och öfverflyttade sedan till Berlin. Där

MARIE

gjorde de bl. a. bekantskap med en älskvärd italiensk familj, och mannen i denna, dr Giovanni Valeri, en tidningskorrespondent, lyckades öfvertala de i affärer fullkomligt obevandrade damerna att låna honom 8,000 thaler, hvilket belopp han i sin tur öfverlämnade till sin fader, en godsägare i Toscana, och skulle godset stå som säkerhet för kapitalets återbetalning. De båda systrarna hade återflyttat till Dresden och emottogo där 1872 den utlofvade räntan, men sedan hördes icke ett ord från låntagaren. Oroliga öfver pengarnas uteblifvande reste de till Italien, fingo där det besked, att godsägaren gjort konkurs och dött, och att han af sin son fått emottaga blott

2,500 thaler. Med resten hade mångbedragaren Giovanni Valeri rymt från Berlin och sedermera begått självmord.

Uppförandet af en liten villa utanför Dresden blef äfven en misslyckad spekulaton, och Villa Carina såldes efter tre år, till ett pris som betydligt

MATHILDE

understeg anläggningskostnaderna. Rika på bitter erfarenhet, men fattiga på kapital, flyttade de båda systrarna i augusti 1877 till Florens. Där lefde de i stilla tillbakadragenhet 20 vintrar; somrarna tillbragtes vid kusten, eller uppe bland bergen. De hade inträdt i en protestantisk Waldensersamling och hade nöjet att finna några goda vänner. Deras broders ungdomsvän, musikhandlaren Axel Lindgren i Helsingfors, ombesörjde under årtionden punktligt lyftandet af systrarnas finska pension, och med denna ringa årsinkomst kommo de väl till rätta. Deras lyckliga samvaro afbröts, då Mathilde, en älskvärd, musikaliskt begåfvad kvinna, d. 21 sept. 1894 afled.

Systemen Marie återvände 1896 till Finland och har sedan dess företrädesvis uppehållit sig i Fredrikshamn, där hon än lefver, sjuk till kroppen, men frisk till själen, och funderar på sin stundande hädanfärd och den blifvande sista resan till familjegravven i Kymmene.

Fredrik Nikolai Nordmann föddes 18²/₆05 på Kotka ö. Han sändes vorden yngling till sjökadettkåren i S:t Petersburg.

Under vistelsen där blef han jämte brodern Boris på bästa sätt omhuldad af deras äldsta faster *Anna*, som ingått giftermål med hofjuveleraren Blanc.

Fredrik har antecknat detta faktum i orden «Die höchste Achtung und Liebe sind wir ihrem Andenken schuldig». Fastern blef blind vid c:a 70 års ålder.

Fredrik utdimitterades från kåren 1820, deltog 1828—29 i turkiska kriget och befordrades 1828 till löjtnant vid 5:te ryska sjöekipaget och 1836 till kaptenlöjtnant. Innehafvare af ett par ryska ordnar vardt han ock 1846 kommandör af svenska svärdsorden. Utänmd till kapten af 1:sta rangen utsågs Fredrik samma år till chef för 1:sta finska sjöekipaget, 1855 till kontre amiral och chef för 3:dje marindivisionens 3:dje brigad. År 18²⁹/₇58 blef han jämte sin broder Boris finsk adelsman, och ätten introducerades under N:o 231 år 1861 på finska riddarhuset.

De båda bröderna upptogo ur fadrens vapen i sin vapensköld mannen med klubban och tranan samt fogade därtill symbolerna för sin verksamhet: ett krigsfartyg och ett fyrorn. Öfver hjälmen höjer sig en marin- och en fästningsflagga. Färgerna i sköldens fält äro
gult | rödt
blått | blått

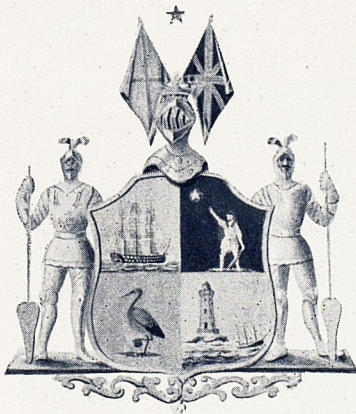
ANNA BLANC, f. NORDMANN

Yngre flaggman vid Östersjö-flottan 1860 befordrades Fredrik N. 1864 till vice amiral och 10 år senare till amiral. Han erhöill ytterligare flere utmärkelser, såsom Vladimirs ordens andra klass med stora korset och Hvita örns orden.

År 18¹³/₁₁39 gifte sig N. med **Natalia Wulfert**, född 18²³/₇15, dotter till kommandanten i Helsingfors, generalmajoren Johan Wulfert och dennes maka friherrinnan Amalia von Oelsnitz.

Farbror Fredrik var en storväxt kraftigt bygd man, och då han på äldre dagar under sina kammade täta ögonbryn blickade mönstrande omkring sig, kunde han se rätt barsk ut, men i själfva verket var hans lynne godmodigt, och jag hörde honom själf en gång säga: «Det är min fru som regerar huset, och

henne måste vi alla lyda». Faster Natalia var en stillsam, lugn person med stor värdighet i sitt uppträdande. Med varmt intresse skötte hon trädgården på Nirola gods i Nykyrka socken, som hennes man köpt, och där sågs amiralskan ofta ensam med duk på hufvudet rensa kryddgårdssängarna. Då farbror Fredrik af en ryss köpte Nirola, hade han fäst sig vid en allé af vackra björkar, som på den i öfrigt kala slätten ledde upp till corps de logis.

Han anade ej, att de stodo löst instuckna i snön! Själff var han ingen praktisk jordbrukare. För att bekvämt kunna nå sina ägor, lät han från stora

NATALIA NORDMANN, f. WULFFERT

FREDRIK NORDMANN

trappan genom tegarna uppdraga snörräta vägar, och här och hvar placeras gröna bänkar. Nirola blef försåldt och familjen bodde sedan sommar och vinter i S:t Petersburg. Där afled Fredrik N. 18¹³/₅81 och begrofs i Kymmene.

ANTON

Amiral Fredrik N. hade 8 barn. Af dessa anteckna vi först dem, som dogo ogifta. Äldst af syskonen var **Anton Leopold**, f. 18¹/₄₁. Han besökte sjökadettkåren i S:t Petersburg och utdimitterades därifrån som midshipsman. Han afled till föräldrarnas stora sorg redan år 1862 i S:t Petersburg.

Närmast i ordningen följde **Boris Eugén**, född 18²⁷/₁₂42 i Helsingfors, en vacker och begåfvad yngling; han dog år 1845 i S:t Petersburg.

Dottern **Maria Anna Elisabet**, född 18³/₉45 i Helsingfors, dog redan vid 18 års ålder i S:t Petersburg. Bilden på följande sida, tagen efter en oljemålning, visar hennes drag i barnaåldern.

Nikolai Stefan, född 18¹/₈44 i Helsingfors, besökte till först kadettkåren i Fredrikshamn, men öfverflyttades 1863 till Konstantinoffska krigsskolan. Utdimmitterad därifrån som officer vid ett sappörregemente inträdde

han i ingenjörakademin. Hunnen till kaptensgrad 1870 lämnade han militär-tjänsten. År 1872 inträdde han som järnvägsingenjör och ledde bland andra arbeten uppförandet af det stora stationshuset i Brestlitoffsk. Under åren

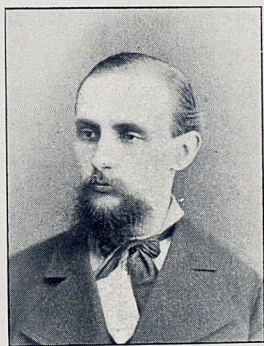

MARIA

MARIA omkr. 1863

1894—99 innehade han i Moskva en högre befattning som baningenjör och vann sina underlydandes varma tillgifvenhet. Vorden sjuklig till sinnet föll

NIKOLAI

med

FRU

han 1899 som ett dödsoffer för egen hand; 1,000 arbetare ledsagade den döde till det sista hvilorummet.

Nikolai N. var gift med *Elisabet Andrieffski*, som efter mannens död med sina barn öfverflyttade från Moskva till S:t Petersburg.

Natalie, Nikolais äldsta dotter, föddes 18²⁵/₁₀79 i Moskva, genomgick med utmärkelse ett institut för flickor i denna stad samt flyttade efter sin faders oförmodade dödsfall 1897 till S:t Petersburg. Här förlofvade hon sig 1904 med midshipsmannen Konstantin Gitkoff (f. 18¹⁴/₉81), som en vecka senare fick order att afresa till Port Arthur. Den unge marinofficeren tog den 28 juli s. å., ombord på kryssaren Askold, del i den stora sjödrabbningen utanför Port Arthur, sårades af en japansk kula, men kom med Askold lyckligt i land i Schanghai. Emedan han ej, så länge kriget fortgick, fick återvända till Ryssland, skref han efter sin fästnö, och den modiga unga flickan

NATALIE

gjorde resan söder om Asien och nådde i januari 1905 Schanghai. Den 25:te i samma månad försiggick det unga parets vigsel ombord på Askold. De unga tu dröjde borta i östern till maj 1906, då de öfver Sibirien återvände till Kronstadt.

Åren 1909—1910 tillbragte löjtnant Gitkoff med fru och barn i Helsingfors, där han hade anställning vid marinen. Deras båda barn heta Maria, f. 19⁷/₁₁05 i Schanghai, och Olga, f. 19²³/₅07 i Viborg. Deras moder är en liflig, sympatisk och be-

K. GITKOFF

gåfvad kvinna, och har det för mig varit ett nöje att ett par gånger få sammanträffa med henne. Familjen lämnade den 1 juni 1910 Helsingfors och vistas nu i närheten af S:t Petersburg.

Nikolai (n. v. caput för den finska adliga ätten) född 18²⁵/₉81 i Moskva. Efter att några år därstädes hafva besökt statens realskola inträdde han 1895 i sjökadettkåren i S:t Petersburg och utdimitterades, efter att ha erhållit amiral Nachimoffs pris, 1901. Anställdes i september s. å. på pansarskeppet «Peresvietj» och åtföljde storfursten Kiril Wladimirovitsch på en lång-tur till fjärran östern. Öfverflyttades 1902 i Port Arthur på skolskeppet «Rasboinik» och färdades med detta långt söderut. Insjuknade på Borneo i klimatfeber, samt återsändes till Ryssland för att rekreera sig. Vid rysk-japanska krigets utbrott erhöll N. Nordmann plats som löjtnant på pansarkryssaren «Amiral Nachimoff», hvilket fartyg, tillhörande amiral Roschdestwenskis eskader, kringseglade Afrika och deltog i sjöslaget vid Tschuschima. Fartyget blef anfallet

och skjutet i sank af japanska torpedobåtar. N. räddade emellertid simmande lifvet, upptogs och fördes i japansk fångenskap. Efter krigets slut återvände han till S:t Petersburg, inträdde 1906 som studerande i Polyteknikum samt tjänstgör efter avslutad kurs vid finansministerium.

I januari 1910 trycktes en af honom författad undersökning om den statistiska metoden i gammalryska räkenskapsväsendet, grundad på jordaböcker från 1498, och året förut utgaf han en geografisk framställning öfver bosättningsförhållandena inom Schelonskoi pjatin.

NIKOLAI

FRU

med

Löjtnant Nordmann gifte sig den 19³⁰/₉07 i S:t Petersburg med Marie Honig, en dotter till verkliga statsrådet ingenjör Honig.

Anton N., född i Moskva 18¹⁰/₉83, besökte 1894—97 en realskola i nämnda stad, hvarefter han inträdde i en marinkadettkår. Emedan han till en början ej hade för afsikt att ingå i militärtjänst, erhöll han i sitt dimissionsbetyg af 1903 titeln kollegiesekreterare. I september samma år vann han en plats som tredje officer på ångaren «Sungari», tillhörande ett ostasiatiskt bolag. Den 27 januari 1904 låg Sungari på redde utanför Tchemulpo, där kryssaren Varjag anfölls af japanerna. Besättningen ombord på Sungari fann för rådligast att sänka båten samt taga sin tillflykt till den engelska kryssaren «Talbot».

Anton återvände sedan till Ryssland och inträdde som midschipsman vid marinen, vardt sedan kommenderad till Roschdestvenskis eskader och nådde denna i närheten af Madagaskar samt begynte sin tjänstgöring ombord på kryssaren «Isumrud». Detta krigsfartyg var med i det förödande Tschuschima-slaget utan att falla i japanernas händer. Det ångade i väg norrut, men hade olyckan att i S:t Olga-bukten köra upp på grund. Besättningen räddade sig lyckligt till stranden och därifrån fingo sedan marinmännen till fots anträda en lång och rätt påkostande vandring till Vladivostock. På denna ort stannade Anton till hösten 1907; han tjänstgjorde på olika fartyg och förde äfven själf en tid befälet på en liten gammal torpedobåt.

Efter att ha gjort ett besök hos sin moder i Petersburg tjänade Anton fyra månader vid Svartahafsflottan och utnämndes 1907 till löjtnant. I slutet af samma år transporterades han till den i Helsingfors stationerade ryska marinafdelningen.

Den 15 sept. 1909 gifte sig löjtnant Anton Nordmann med Valentina Barschewitsch, född 18²³/₁₀82.

OLGA

Olga föddes den 18²⁸/₃85 i Moskva. Hon erhöi sin undervisning i ett flickgymnasium i S:t Petersburg och afslutade kursen 1903. Efter att någon tid ha egnat sig åt studier i musik, träffades hon af ett hjärnlidande, som redan den 19¹¹/₁₁06 på ett våldsamt sätt ändade den unga begåfvade flickans lif.

Efter att sålunda i korthet ha redogjort för Nikolais barn, följer det att omtala Nikolais syskons lefnadsöden.

Alexandrine (Lina), född 18¹/₄47 i Helsingfors, gifte sig 18²³/₂75 med Anton Edvard von Rydzewski, f. i Warschau 18²⁰/₇36, son till ingenjör-generalen, ledamoten af krigsrådet v. Rydzewski.

Han hade mellan åren 1856 och 1861 studerat i Dorpat och aflagt kandidat-examen i nationalekonomi. För c:a 30 år sedan vände han Ryssland ryggen

ALEXANDRINE (LINA) 1879

ANTON v. RYDZEWSKI 1875

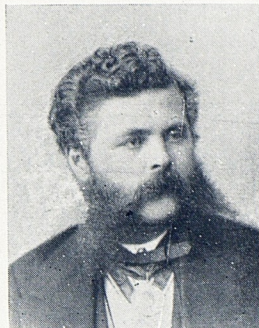
och har sedan dess med sin maka, liflig och hurtig i trots af fyllda 60 år, varit bosatt i utlandet, oftast i Dresden eller dess omgifning. F. n. är rentier v. Rydzewski bosatt i Klotzche, nära Dresden. Han är barnlös.

Natalia Helena, född 18¹³/₉48, gifte sig 18²²/₂76 med handlanden i Vladivostock kommerserådet **Otto Vilhelm Lindholm**, f. 18¹⁷/₇32 på Utö. Denne hade såsom yngling med en liten lånad reskassa begifvit sig till Amurlandet och vann där, tack vare sin flit, ordentlighet och energi, ekonomiskt

oberoende. Han sände ut fartyg på hvalfångst till polarhavet, han byggde en mekanisk verkstad, köpte sig en guldfyndighet och blef sist föreståndare

NATALIA 1876

OTTO LINDHOLM 1876

för Credit Lyonnais kontor i Vladivostock. Någon tid efter rysk-japanska krigets utbrott lämnade han med sin hustru till all lycka staden, ty då kort därpå orten råkade i de revolterande ryska soldaternas våld, blef Lindholms hus utplundradt och brändt. Sedan dess har familjen ofta varit på resor, än i Japan, än i England och Frankrike. En gång har författaren af dessa rader sammanträffat (1908) med Otto Lindholm och hans fru i Helsingfors, och bevarar jag i kärt minne intrycket af deras sympatiska personligheter.

Deras barn äro:

Natalia, född 18⁷/₉79 i Vladivostock och gift 1901 med marinlöjtnanten Konstantin Tyrtoff ¹).

Anna Helena, född 18²⁹/₁₁80 i samma stad och gift i London 1903 med kaptenen i engelska armén Hugo William Reid Millais. Denne man är född 18¹⁸/₁₀70 i London, tjänade 1899—1902 vid «East African Rifles» deltog sistnämnda år i fälttåget i Somali-landet samt lämnade militärtjänsten 1904. Bosatt med hustru och barn ²) i Ryde på ön Wight.

O. LINDHOLM MED FRU 1908 (i Åbo)

¹) Barn: Natalia, född 19⁶/₅07 och Vera 19²⁶/₁₁09.

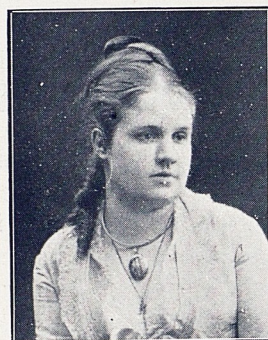
²) Son: Gordon Lindholm, född 19²⁹/₁₁04.

Aina, född 18¹⁵/₁₈₄ i samma stad som hennes tvenne äldre systrar. Hon gifte sig 19²⁰/₁₀₇ i Tokio (Japan) med ryska marinlöjtnanten Alexander Butakoff¹⁾, nu bosatt i Petersburg.

Fredrik Nordmanns yngste son **Alexander Johannes**, född 18¹⁹/₁₅₂ i Helsingfors, beträdde äfven den militära banan och väckte i sällskapslifvet

ALEXANDER

FRU

med

stor uppmärksamhet genom sitt fagra utseende. Det gick honom dock ej för väl i lifvet. Han skilde sig ur militärtjänsten och inträdde vid intendenturen i S:t Petersburg. Där dog han efter många brokiga öden den 16 maj 1899. I sitt giftermål med Helena Steincke hade han tre barn **Alexander**, född 1876, **Olga**, född 1878, och **Konstantin**, född 1879, alla i Warschau. Sonen, marinlöjtnanten Alexander, blef i striderna kring Port Arthur sårad, erhöi för tapperhet i fält guldsabel, och föll den 17 maj 1907 — för egen hand i S:t Petersburg.

ANNA

Den yngsta af Fredriks Nordmanns döttrar är **Anna Eugenia**, född 18¹⁶/₁₁₅₇, i uppväxtären en lång och ståtlig flicka. Hon gifte sig i S:t Petersburg 1881 med tjänstemannen Vladimir Schram-schenko, född 1842, och i detta äktenskap hafva födts barnen: Vladimir (1882), Larissa (1884), Jakob (1886), Sergei (1888), Maria (1893) och Nikolai (1896). Familjen är bosatt i S:t Petersburg.

¹⁾ Barn: sonen Nikita, född 19¹⁸/₉₀₈.

Boris Nordmann, född 18²³/₉08 på ön Kotka, sändes af sin fader till sjökadettkåren i S:t Petersburg; han utgick därifrån som midshipsman 1826. Tvenne år senare finna vi den 20-årige ynglingen redan ute i krig. Grekernas frihetskamp hade börjats, och Rysslands, Englands och Frankrikes regeringar hade sändt sina hjälpfloetter; den 17 oktober 1827 förenade de sig utanför viken vid Navarino på Moreas västkust. Ombord på fregatten Helena, bestyckad med 36 kanoner och förd af kapten Jepantschin, befann sig Nordmann. Tvenne hans landsmän, marinofficerare i lägsta graden, Bartram och Sjöman tjänstgjorde på Pravornij och Asow. (Till lands stridde på grekernas sida under flere år den tappre frihetsvännen Maximilian Myhrberg.)

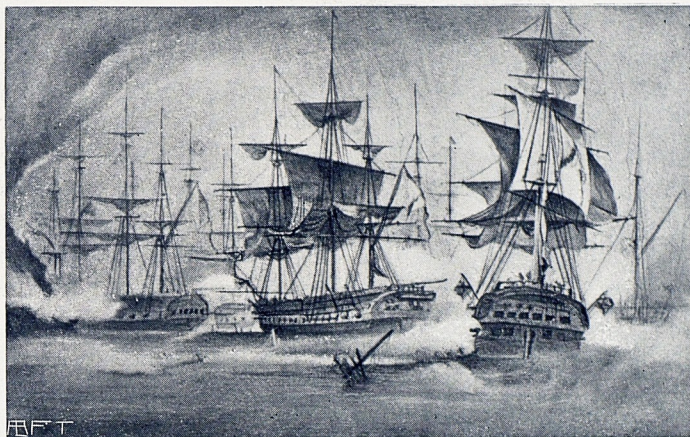
De förenade tre eskadrarna seglade in i viken under gemensamt öfverbefäl af engelska amiralen Codrington och där stod den 26 oktober det blodiga slag, som slutade med den turkisk-egyptiska flottans tillintetgörrelse.

Boris Nordmann antecknade kl. 11 på kvällen i sin dagbok hvad han upplef-

vat. Han omtalar först förberedelserna till striden: officerarena klädde sig i paraduniform, läkarena iordningställde amputeringsverktygen o. s. v.

Efter drabbningens slut blef N. i tillfälle att från en sönderskjuten turkisk fregatt som minne medtaga en bloddränkt turkisk fana, den han — dåmera amiral — förevisade t. ex. Navarinodagen 1868, då han i universitetets solenitetssal i Helsingfors höll ett offentligt föredrag om det stora sjöslaget.

År 1828 ställdes fregatten Helena till den grekiska statsmannen grefve Kapodistriass förfogande, och sålunda blef Nordmann under tre års tid ofta i tillfälle att såsom uppvaktande officer tjänstgöra hos grekernas valde president, en man, hvars varma patriotism och fina bildning af N. på det högsta prisas. Efter det att grefven den 9 oktober 1831 skändligt lönnmördats af bröderna Mauromichaelis, återvände midshipsman Nordmann till hemlandet. Han befordrades samma år till löjtnant vid Första finska sjöekipaget. År 1837 öfvergick han åter till ryska marinen och blef två år senare anställd som adjutant

SLAGET VID NAVARINO

PALLAS	L'ARMIDE	PRAVORNIJ	HELENA
28	42	44	36

Siffrorna beteckna antalet kanoner

hos chefen för ryska flottans generalstab. I denna egenskap blef han i tillfälle att göra flere längre sjöresor, hvarifrån han icke blott medförde angenäma minnen, utom alla möjliga ordnar, hvilkas antal, de ryska inberäknade, slutligen i dubbla rader täckte bröstet. Farbror Boris bild härinvid bär nogsam samt syn för sägen om skämtnamnet «firmamentet».

I sin bok «Några minnen och utkast»¹⁾ (tryckt 1870) berättar amiral Nordmann om sitt besök i Stockholm 1848 ombord på fregatten *Pallas* (1840 hade han ock besökt Sveriges hufvudstad) och furst Alex. Menshikoff, hvilken mäktige man han synnerligen väl kände.

BORIS NORDMANN
(i början af 1870-talet)

År 1843 utsedd till medlem i kommittén för lotsverkets i Finland reorganisation utnämndes kapten Nordmann 1853 till lotschef, och i denna sin egenskap, samt finsk adelsman sedan 1858, framlade han vid landtdagen 1863—64 förslag om flere nya fyrars uppförande. Resultatet blef att under den följande tiden byggdes fyrar på Sälskär, Marjaniemi, Ulkokalla och Säbbskär. Planen på Bogskärs fyr framlades äfven, ehuru utförandet uppsköts. Till år 1874 kvarstod N. i sin befattning som lotschef och gjorde sig därunder afhållen af lotsar och fyrvaktare. För att bevisa dessa och deras efterkommande, hafvets arbetare, sin erkänsla, donerade Nordmann (1856 kontreamiral och 1866 viceamiral) 8,000 mark till en

fond, hvars räntor skola utdelas såsom gratifikationer åt lotsbetjante, som med lifsfara eller synnerlig själfuppoffring räddat människor från undergång. Denna fond, som förvaltas af Finlands statskontor, hade vid utgången af 1909 stigit till 29,244 mark. Räntorna hade alltså endast till en mindre del utdelats.

Efter att år 1874 hafva blifvit anställd vid ryska marinministeriet sålde amiral N. sin gård Albertsgatan 13 åt statsrådet L. Lindelöf och bosatte sig i S:t Petersburg. Han utnämndes 1876 till amiral och afled i ryska hufvudstaden 18²⁸/₆77. Farbror Boris begravdes på Kymmene begravningsplats. Efter jordfästningens slut var jag närvarande i kyrkan, då brodern, amiral Fredrik, med ett litet tal öfverlämnade 300 rubel åt ortens kyrkoherde för att räntan på detta belopp skulle användas till grafvens underhåll. Detta skedde tyvärr dock ej länge, utan summan, afsedd att förblifva en bestående socknefond, försvann i grafven af kyrkoherdens konkurs.

¹⁾ Boken inrymmer förutom skildringen af slaget vid Navarino en uppsats «Angående flere fyrar i Bottniska viken» och en annan «Om fyrar och semaforer».

Farbror Boris var en rättfram och enkel man. Oss unga föreföll han något butter och tvär, men han kunde dock vara vänlig. Jag minnes huru

MARIA ALEXEJEVNA

häpen jag blef, då jag på ett besök i hans hem kort efter ankomsten helt plötsligt tillfrågades: «Huru länge stannar du här?»

Farbror Boris hade redan i unga år varit ganska lugn och därmed olik den äldre brodern Fredrik, hvilken som yngling var mera exalterad. Som äldre brukade han stundom med stor skicklighet deklamera franska och ryska verser.

FREDRIK

Boris Nordmann hade 1857, alltså vid 49 år, gift sig med *Maria Arbusoff*, dotter till generaladjutanten A. Arbusoff och änka efter artilleriöversten Elletz. Hon led många år af migrän och kände sig ofta sjuk till lynnet; hon dog i S:t Petersburg 18²³/₄98. Af barnen i andra gifftet¹⁾ hade sonen *Alexander* (Ali), född 18²³/₈61 aflidit 18¹³/₆72. *Fredrik* (Fedja), född 18²¹/₇60, tjänade flere år vid ett infanteriregemente i S:t Petersburg. Lämnade med kaptens rang militärtjänsten och inträdde som civil ämbetsman vid ryska kejsarliga ordenskapitlet. Kanslirådet N. är musikaliskt begåfvad och har komponerat flere stycken för piano. Han är gift, men barnlös.

Boris Nordmanns enda dotter *Natalia* (Nelly), född 18¹⁴/₁₂63 i Helsingfors, har genom sin filantropiska verksamhet samt sin skriftställartalang blifvit en af släktens mera betydande medlemmar. Uppfostrad och undervisad i ett hem, där en sjukligt nervös moder förde spiran, och ett vittne till många slitningar, vann hon tidigt nog en inblick i livets allvar. Överflyttad till den ryska metropolen kom hon där under inflytande

NELLY NORDMANN 1910
Efter en kolteckning af professor Ilja Repin.

¹⁾ Från sitt första gifte ägde hon tvenne barn: en son dog som officer, och dottern Alexandrine, sedermera gift med senator Alexander Pföhl.

af personer, hvilka förfäktade åsikten att arbetsamhet och enkelhet främst höfves en god medborgare. Raskt fattade hon sitt beslut och afreste 1884 till Förenta staterna, där den 21-åriga amiralsdottern tog plats som tjänarinna och sedan som arbeterska på en farm. Det tunga fysiska arbetet skänkte dock ej den bildade unga kvinnan den tillfredsställelse hon väntat. I sin första roman «Flyktingen», publicerad i illustrerade tidningen «Niva», har hon skildrat åtskilliga moment af sina upplevelser; den utkom senare i bokform under namnet «Denna» och försedd med teckningar af Ilja Repin. En tid framåt tog sedan Nelly N. del i furstinnan Ténischeffs folkbildningsarbete jämte det att hon fortsatte att skriva böcker och uppsatser, alla i samhälls-reformerande syfte.

KARL NORDMANN 1845

År 1899 bygde hon sig en villa en kilometer från Kuokkala station, och i samma hus har professor Repin sedan 1903 uppdragit sin atelier. Ett stycke från «Villa Penates» har Nelly N. 1910 inköpt en teater och öppnat ett folkets hus «Prometeus», där föredrag i allmänt bildande ämnen hållas samt där det bjudes på sång och musik. Ledarinnan af det vackra företaget är en ifrig vän af den kooperativa idén, hvarjämte hon hos bygdens folk sträfvat att inplanta afsky för rusdrycker och tobak. Nelly Nordmann är till åsikter och uppträdande frisinnad och reformvänlig, en varm beundrarinna af Leo Tolstoj.

Karl Anton Nordmann, född 18¹⁷/₉09, inskrefs 1824 som elev i Finska kadettkåren, därifrån han år 1830 utdimitterades som kornett vid Alexandrinska husarerna; befordrades 1834 till löjtnant, 1838 till stabssryttmästare, till ryttmästare samma år, till major 1847, 10 år senare som öfverstelöjtnant transporterad till Bjälomorska husarregementet och tog 1859 för sjuklighet afsked ur tjänsten. Han inträdde emellertid åter 1860 vid riksstuterierna i Jekatarinoslav samt inskrefs 1865 ånyo vid samma regemente, där han börjat sin militära bana. Därifrån afgick han såsom öfverste definitivt 18⁹/₄66, erhöi en års-pension om 504 rubel 70 kopek och bosatte sig i Helsingfors, där han afled 18⁶/₁₀81. Åren 1830 och 1849 hade han varit med om kampanjerna i Polen och Ungern.

Farbror Karl hade i unga år varit en ståtlig husarofficer, som i fruntimmerskretsar gjorde sig mycket bemärkt. Ingen kvinna fängslade dock hans hjärta för längre tid, utan han lefde och dog som gammal ungar. Fredlig och anspråkslös var ock hans sysselsättning på 1870-talet, då han bebodde ett litet rum i Brunnsparken (om vintern i Badhuset och om sommaren i en liten sidobyggnad); det var hönsskötseln det gällde, och åt sina vänner utdelade

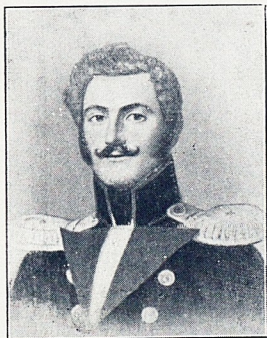
han som presenter korgar med färska ägg. Ofta såg man då öfversten med styfva ben och käpp i hand komma vandrande åtföljd af sin stora, trogna «Fylax». Denna hund skulle, enligt hans till mig gifna förordnande, blifva hans universalarfvinge, men olyckan fogade, att Fylax fick sin graf på Sandhamn, förr än dess husbonde slutat sina dagar.

Då farbror Karl i början af 1881 lade sig till sängs, besökte jag honom några gånger. Han hvilade lugnt och väntade, utan att besväras af några plågor, på döden. En dag föreläste ett fruntimmer för honom sida efter sida af Helsingfors Dagblad. — Nu är det slut, yttrade föreläserskan. — Nej, invände öfversten, något har du dock hoppat öfver. — Hvad skulle väl det vara?

— Ryska kursen. —

Den 6 oktober 1881 på förmiddagen spisade farbror Karl ett ägg, åt ett par smörgåsar och drack ett glas té, lutade hufvudet mot kudden och slumrade in, för att icke vidare vakna.

Hans ringa kvarlåtenskap i kläder och möbel erhöill hans hushållerska Johanna, som på födelsedagarna brukade uppvakta sin husbonde med mera välmenta än konstnärliga verser, och hvad som fanns af silfver och guld (ordnar) såldes för att täcka begrafningskostnaderna. Prästen fick, enligt farbrors föreskrift, inga pengar utan en silfver-förläggare.

P. NORDMANN d. ä.

Karl Nordmann begrofs på gamla begrafningsplatsen i Helsingfors, vid sidan af sin år 1860 affidne broder Petter. Ingen grafsten utmärker platsen.

Min käre fader

Petter Niklas Nordmann föddes 18¹/₇,11 på ön Kotka. Han sattes af sin fader år 1823 i den i Fredrikshamn året förut öppnade elementarskolan samt inskrefs sedan 18¹⁸/₃,25 i finska kadettkåren. Denna läroanstalt genomgick ynglingen och utdimitterades 18³¹/₁,31 såsom fänrik vid fältingeniörerna. Bilden härinvid, kopierad efter en tafla, visar oss fänrikens utseende omkring 1834. Med titel af löjtnant tog P. N. afsked ur tjänsten 1839 samt arbetade som grufingeniör vid bergverken i Ural. Genom ett bref (nu i min ägo) af den 5 februari 1845, skrifvet af min far till farbror Alexander, få vi veta ett och annat om det, som brefskrifvaren upplefvat. Bröderna hade ej träffats sedan 1832 och ej heller brevväxlat; detta förklarar historikens uppkomst.

Efter att hafva uttalat sin fögnad öfver att det gått Alexander väl och att denne blifvit en ryktbar lärd man, fortsätter brefskrifvaren:

«Jag däremot har blifvit kastad af ödet till olika orter. Med den så

KARL NORDMANN
ca 1875

knappa underbyggnad, som jag fått i Finska kadettkorpser, inträdde jag som ingenieur-officer i tjänst, där jag fick lof att börja med stora A för att något så när nå mina kamraters kunskap. Trägen i tjänstens uppfyllande stod jag

SOFIE NORDMANN, f. HOFFRÉN

väl hos chefskapet, i synnerhet de 5 år jag vistades i Orenburg. Ständigt på långa och mödosamma resor blef dock min hälsa så medtagen, att jag tydligen såg att jag ej länge skulle hålla ut, och som det ej är mig gifvet att kunna förvärfva penningar på olofligt sätt, som andra gjorde, och chefskapets omsorg ej gaf mig en gång det outhärligaste, måste jag se mig om efter en annan tjänst. I sydvästra Uralbergen antogs jag som andra förvaltare vid en privat koppar-hytta, fann mig väl där, erhöill min hälsa åter. Öfverförvaltaren såg snart i mig en farlig medtäflare och begynte så intrigera mot mig, att jag uppsade tjänsten och återvände till Petersburg. Då jag efter 6 månaders fruktlösa försök att finna lämplig anställning och min kassa smulnit samman till en silfver imperial, beslöt jag att som uppsyningsman gå till Sergei Solowitsch (som hade åtagit sig stora leveranser

till Rybinsk) med 250 Rub. banco i månaden. Här arbetade jag som en häst. Nu har jag varit sysselsatt med sädestransporter och afleverandet af kronpenningar som betalats för säd från de södra provinserna. Känner alla flodvägarna till Petersburg på mina fem fingrar.

Jag har funnit mig en god hustru, som gärna delar både ondt och godt med mig. Hon heter Sophie, dotter till kyrkoherdskan Hoffrén. Denna vinter har jag några veckor bott med min fru i Fredrikshamn i vår gemensamma byggnad, som är stadens prydnad. — Var nu sist hälsad af din femte broder — — —.»

P. Nordmann vann sedan anställning som öfveruppsyningsman vid proviantväsendet och hade mycket att skaffa bl. a. med uppköp af hö för kronans räkning. Det orientaliska krigets plötsliga slut — freden slöts helt oväntadt — bragte honom svåra ekonomiska förluster. En af hans bröder, en af amiralerna, berättas hafva sagt: «Ni är en tiggare!» Så illa var det nu dock visst icke beställt, ehuru hästar och vagnar i Helsingfors såldes och amiralerna, som ofta betjänat sig af den yngre broderns vagn, nu kanske oftare än förr fingo gå till fots!

P. NORDMANN 1838

P. Nordmann, kollegieråd sedan 1856, lämnade tjänsten och flyttade som privat person till Borgå. Där afled han den 30 april 1860 och begrofs i Helsingfors på en plats, som ursprungligen blifvit inköpt af brodern Alexander.

Den 18⁵/₉44 hade P. N. i Petersburg ingått äktenskap med **Maria Sofia Hoffrén**, född 18⁴/₈18, en dotter till kyrkoherden i Taipalsaari Israel Reinhold Hoffrén och Anna Maria Naeslindh. Hustrun var af ett alldeles ovanligt mildt och älskvärdt väsen. Hon dog i koleran 18²⁴/₇54 i Helsingfors.

Sonen **Karl Peter Bernhard**, född 18⁶/₂53 begrofs vid moderns sida; han hade dött 18²⁸/₈57.

Den 18²¹/₁₀55 gifte sig P. N. ånyo och denna gång med sin svägerska **Sigrid Virginia Öhman**, född Hoffrén 18⁵/₃24, änka sedan 1849 efter språkläraren Aug. Mauritz Öhman.

Hon jämte sin moder, kyrkoherdskan Hoffrén, egnade min fader den ömmaste vård till dess han den 30 april 1860 afled i Borgå. Barnen som öfverlefde honom voro följande fem:

Alexander Martin Nordmann föddes 18¹⁶/₉45 i S:t Petersburg, besökte en småskola i Borgå samt inträdde i Junkarskolan i Helsingfors. Bilden här ofvan visar honom i denna kårs uniform. Tyvärr afbröts dock tidigt hans studiebanan. Den unge mannen träffades af

ALEXANDER

MARIA

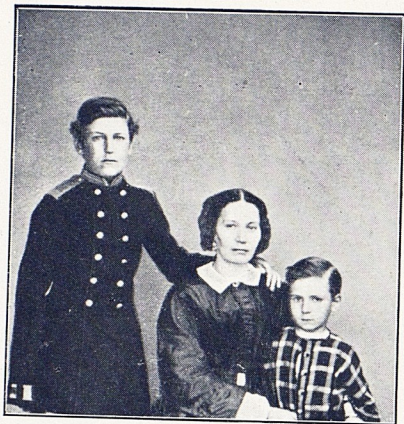

J. GESTRIN

epilepsi och anfall af denna svåra sjukdom återkommo tidt och ofta till dess att dödsfallet inträffade 18¹³/₇78. Alexanders äldsta syter

Anna Maria Otilia föddes 18²⁸/₂47 i S:t Petersburg, besökte sin stjufo-moderns skola i Borgå samt tog lektioner i pianospelning. Hon gifte sig 18³/₈70 med ägaren af Ilonoja gods i Jaala socken, f. d. stabskaptenen **Johan Gestrin**,

född 18⁵/₈37, död 18²⁵/₉97. Till bröllopsfesten i Borgå, som firades med en viss ståt, hade som gäster infunnit sig farbröderna, de båda amiralerna, och öfverste Karl Nordmann. De nygifta bosatte sig på Ilonoja och där föddes barnen Thyra, Anna, Karl, Elsa och Margit. Sedan sonen blifvit fullvuxen och öfvertagit fädernegodset, har kapten-skan Maria Gestrin med sin äldsta dotter slagit sig ned på Haaveri, på andra sidan viken, och där bor i denna dag

VOLDEMAR
SIGRID VIRGINIA }
PETRUS } NORDMANN 1864

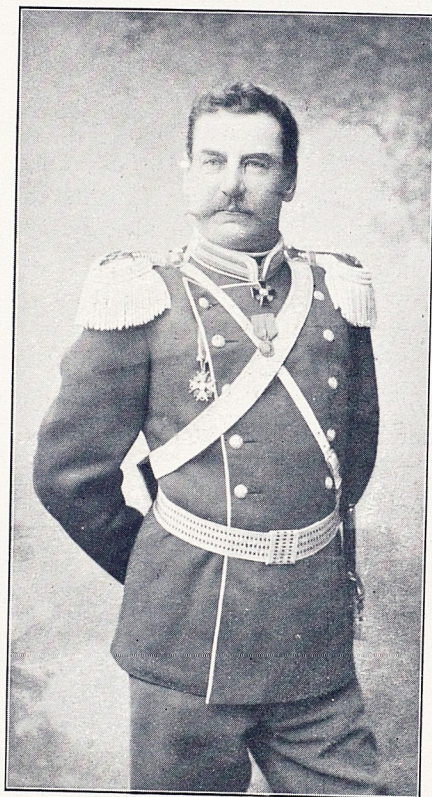
min syster, liflig, gladlynt och vid god hälsa, i trots af fyllda 65 år. Jag

har förutspått, att hon kommer att öfverlefvä alla sina syskon!

WIZUNIA NORDMANN

Efter Maria föddes, i P. Nordmanns första äktenskap, den 20 novemb. 1849 i Libau en gosse, som nöddöptes och er-

VOLDEMAR NORDMANN

höll namnat *Frans Fredrik*. Han afled emellertid redan efter 30 timmar.

David Reinhold Voldemar Nordmann föddes 18¹⁹/₆50 i Fredrikshamn. Efter att någon tid besökt en småskola i Borgå, inträdde han den 18 aug. 1863 i finska kadettkåren, hvilken läroanstalt han genomgick och utdimitterades 18²³/₈71 till Wolhynska ulanregementet, med staden Lomscha i Polen som stationsort. Där vistades han många år, blef ryttmästare 1878, genomgick officers-kavalleriskolan i S:t Petersburg 1888—1889, transportera-

des 1899 till 18:de dragonregementet i Mlava, befordrades till öfverstelöjtnant och öfverste, och utnämndes 19¹²/₂08 till kommandör för Första reservekavalleriregementet i Sisran (guvernementet Simbirsk).

Han gifte sig 18¹²/₅79 med **Agnes Wizunia Taulowskij**, född 18⁵/₁₁56, dotter till fredsmaren Kasper Statevitsch och Maria Neapolitanskij, änka efter kavallerilöjtnanten Viktor Taulowskij (död 1877).

Denne min länge, käre broder Voldemar, är icke blott i yttre afseende en af de ståtligaste representanterna af Nordmannska släkten, utan äger, hvad än bättre är, ett varmt och känsligt hjärta, hvilket gjort, att han med innerligaste kärlek omfattas af syskonen i Finland. Han är en lat brefskrifvare. Med stor möda har jag lyckats framlocka den notisen, att bror Voldemar den

LUDVIG MEINANDER

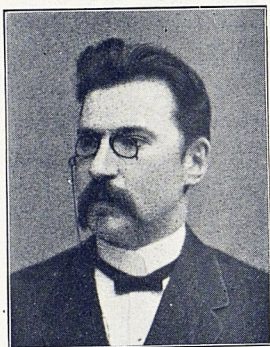
SOFI NORDMANN 1876

12 maj 1910 på egen begäran entledigats ur tjänsten samt befordrades till generalmajor. Är nu bosatt i Warzava.

Natalia Sofia Nordmann, född i Fredrikshamn 18¹³/₁₀51, besökte sin stjuomoders Sigrid Virginia Nordmanns, född Hoffrén, privata flickskola i Borgå. Afslöt skolgången 1867. Tjänstgjorde sedan ett par år som lärarinna för den yngsta elevgruppen i Vilhelmina Nordströms flickskola på samma ort. Den 4 juni 1876 ingick syster Sofi (så skref hon sitt förnamn) äktenskap med ingenjörkaptenen **Ludvig Meinander**, född 18²/₁₁44. Efter att några år ha vistats i Kronstadt, där M. som kronoarkitekt ledde flere byggnadsarbeten, bl. a. uppförandet af en stor kyrka, flyttade makarna 1880 till Fredrikshamn, där mannen vid Finska kadettkåren vikarierade som lärare i fortifikation. Åt Meinander — öfverste 1884 — erbjöds en ordinarie lärarebefattning vid kåren, och han antog den. I sin tjänsteutöfning skaffade han sig rykte som en kunnig matematiker och en i allo human man. I utgifvandet af arbetet Finska kadetter, tog Ludvig Meinander 1887—1890 en liflig del. Hans hustru, religiöst anlagd, intresserade sig för filantropisk verksamhet och var med i välgörenhetsarbetet i Fredrikshamns fattiga förstäder.

Under somrarna vistades det barnlösa äkta paret på Gregböle gods i Pernå, ett familjegods som af general Meinander, en släktkär man, högt älskades.

Efter sin präktiga och godmodiga mans i Helsingfors 1901 timade fränfälle, bodde min kära syster i Helsingfors och kände sina krafter småningom försvagas. — En kväll i september 1909 voro vi fyra syskon sista gången tillsammans. Gamla minnen, ja till och med barndomssånger fördes åter fram. —

PETRUS NORDMANN 1888

Syster Sofi hade ett känsligt sinne; hon var god. Den 28 april 1910 afled hon i Helsingfors och begravdes vid sin makes sida på Pernå sockens kyrkogård.

Gottfrid Petrus Bernhard Nordmann föddes i Helsingfors 18³⁰/₁58. — Ett gulnadt blad, som i detta nu ligger framför mig, upplyser om att jag ⁶/₃ döptes af t. f. pastorn M. Forstén och såsom faddrar antecknades farbröderna Alexander och Boris, kusinen Maria (Alexanders dotter), baron v. Kaulbars med friherrinna, demoiselle Amanda Krook m. fl.

Vid den tidpunkt jag än gick i småskola i Borgå anlände en dag en ask som gäfvat från min gudmoder friherrinnan Kaulbars. Hon sände mig sin mans guldur med en dyrbar ked, och i asken låg en liten papperslapp, på hvilken lästes: «Lieber Taufsohn! Gehorche deine Mutter und werde rechtschaffens wie dein Vater!»

Jag uppväxte i Borgå, omhuldad i hemmet af min kära moder, min något stränga fru mormoder¹⁾ och min gudmoder fröken Amanda Krook. Hon var älskvärdheten och godheten själf; otaliga voro de berättelseböcker hon skänkte mig som julgåfvor. Skoltiden slöts 1879, året efter min moders död, då jag lämnade lyceum i Borgå och tog studentexamen. I maj 1882 följde kandidat- och i december 1888 licentiatexamen. Den 1 sept. 1883 inträdde jag i statskolornas tjänst som vikarierande kollega i Svenska fruntimmersskolan i Helsingfors, och detta ämbete, med undervisningsskyldighet i historia, geografi och svenska, bibehöll jag till den 1 sept. 1909, då jag som pensionsberättigad och skral till hörseln afgick. Vid sidan af denna offentliga verksamhet har jag i mer än ett kvart sekel arbetat

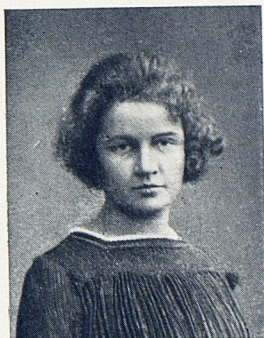

P. NORDMANN 1909

¹⁾ Kyrkoherdskan Anna Maria Hoffrén, född 17³/₃93, änka 18²⁸/₁₀28, var en ovanligt liflig, kvick och arbetsälskande kvinna. Ännu långt in på sin sena ålderdom skötte hon hushållet i sin dotters hem i Borgå och steg tidigt upp hvarje morgon. Hon insjuknade den 25 april och afled den 16 maj 1873.

som sekreterare i föreningen Svenska Folkskolans Vänner samt hållit populära föredrag, hvilkas antal öfverstiger 700. F. n. fungerar jag som direktor för Svenska folkakademin i Malmby, Helsinges socken. Böcker har jag skrivit åtskilliga, men det lönar ej mödan att här ange ens rubrikerna.

Den 17 aug. 1882 ingick jag giftermål med folkskollärarinnan **Johanna Margareta Söderman**, född 18²⁴/₁₁60 i Kronoby, dotter till Carl Söderman (senare köpman och sågförvaltare) samt Margareta Lybeck. I detta mitt äktenskap föddes den 14 aug. 1883 min kära dotter **Signe Margareta**, som beredt mig stor glädje i lifvet. Då hon har lätt att skriva kan hon själf sammanställa en historia om sina lefnadsöden. Hon representerar framtiden, jag åter företräder det förgångna. — — —

SIGNE

Sist återstår det att säga några ord om öfverste David Nordmanns yngste son

Voldemar Erik Johan, född 18²³/₃16. Han genomgick 1828—1831 elementarskolan i Fredrikshamn samt kadettkåren 1831—1836. Inskrefs sedan

VOLDEMAR NORDMANN d. ä.

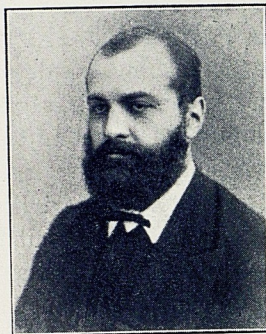
ANNA NORDMANN, f. TOPPELIUS

som fänrik vid kejsar Frans I:s af Österrike grenadierregemente, utnämndes till underlöjtnant 1837, till löjtnant 1839 och till stabskapten 1840. Kapten 1842 tog han följ. år d. 20¹/₁ afsked och vann anställning som tjänsteman (titulär-rådstitel) vid riksdomänerna. Han afled så tidigt som 1848 i sept. i staden Kursk, efterlämnade sin maka **Anna Toppelius** (dotter till pastorn i Kronstadt Alex. Toppelius och Helene Zagel) samt tvenne oförsörjda döttrar. Änkan dog snart (troligen redan 1848), och de båda flickorna uppfostrades i ett kvinnopensionat. Den äldre flickan **Natalia** gifte sig med en rysk tjänste-

man A. Melnikoff, och egnade sig, blifven änka, åt lärarinnekallet. Hon fungerade 1897—1904 som föreståndarinna för ryska fruntimmersskolan i Helsingfors, öfverflyttade till Lodz och tillträdde där en motsvarande befattning. Hon säges hafva dött 1909, efterlämnande en sjuklig son och tvenne

NATALIA

A. MELNIKOFF

döttrar. Natalias yngre syster *Olga*, gift med en professor Hübner, påstås än lefva i Odessa. Alla mina efterforskningar beträffande henne och systemen hafva ej ledt till något resultat.

Härmed afslutar jag mina anteckningar ur den Nordmannska släktens familjekrönika. De äga ej något större biografiskt värde. De äro alltför knapphändiga för att de skildrade personerna såsom lefvande skulle kunna träda fram inför läsarens blickar. Jag vet för resten ej hvad ondt och godt de flesta gjort. Det är icke angenämt att gräfva i grafvar. Snart är allt gömdt och glömdt. Utan bitterhet nedskrifver jag dessa ord och emotser med lugn äfven för egen del snar glömska. — — —

Bidrag till tryckningen af detta arbete hafva följande personer gifvit: mina systrar Maria och Sofia, mina kusiner Marie, Nelly och Natalie jämte sin man Otto Lindholm.

Malmö den 17 december 1910.

www.books2ebooks.eu